

l'escrita

ADRIÀ PUJOL CRUELLES

*L'Ebre no baixa
mai vermell*

Té nassos que el primer llibre de Jacques Derrida traduït al català hagi trigat tant: *El monolingüisme de l'altre* (UB Edicions, 2017). D'altra banda, ara que de nou ressonen els tambors dels que diuen que a Catalunya es discrimina el castellà, aquest petit assaig ens ve com l'anell al dit. Per desmentir la mentida.

Derrida neix jueu i ciutadà francès a l'Algèria ocupada (El Biar, 1930), i creix enmig d'una triple dissociació, abans de posar rumb a París. La comunitat natal no ha preservat el sefardita, és el boc emissari dels musulmans, maneja un hebreu encarcerat, cerimoniós, i per tant el petit Derrida no hereta cap llengua materna. En segon lloc, tot i el veïnatge amb l'àrab i el berber, les llengües naturals del lloc han estat bandejades per l'escola, per l'administració: tot i no ser oficialment prohibides, tenen l'estatus d'estrangeres. I a l'últim, l'idioma oficial de la colònia és el francès, però es tracta d'un idioma accentuat que a París el delatarà com a peu negre. Derrida explica que per això es declara monolingüe d'una llengua que no és la seva. De passada explica per què es torna un furibund del francès més pur possible, ben gelós de la llengua donada. Un esforçat en maltractar-la, per amor i responsabilitat, ço és, per fer-la créixer i respectar.

No és cap secret que els jueus sempre s'han apropiat de la llengua de l'hoste-amo. Tampoc n'és cap que allí on han recalat han fet florir les llengües trobades, els sistemes de pensament locals que se'n derivaven. Alhora és una evidència que, si per la colonització o per la centralització deixen de ser essencials a les escoles, a les oficines i a les botigues, les llengües locals decandeixen i al capdavant es dissolen o es transformen en patuesos més o menys folklòrics.

Derrida es plany d'una dissort, perquè de petit va haver de canviar la identitat per la identificació. Però de carambola opta per un enriquiment, un habitat la llengua francesa, si cal, a còpia de zidgoleps. *El llibre dels jutges* (el setè de l'Antic Testament) explica la història del mot: Galaad va tallar a Efraïm la retirada, arran del riu Jordà. Quan els efraïmites volien travessar-lo camuflats, els galadites els exigien que pronunciesin xibòlet (espiga, en hebreu), però si els interpel·lats, incapaçs, deien sibòlet, eren descoberts i els degollaven a la riba.

Un ja voldria per al català l'actitud derridiana amb el francès. Un demble com el de Patricia Gabancho, o el de Gerardo Pisarello i Albano Dante més cap aquí. El que un no tolera, però, és que es digui que a l'Ebre hi hagi tot de catalans demanant als novins que pronunciïn setze jutges mengen fetge d'un penjat —amb un ganivet de llescar pa entre les dents—. Ni a l'Ebre ni a les cantonades de l'Eixample, no en trobaran.